

Har Sverige varit, är Sverige och kan Sverige bli en skogsindustriell stormakt?

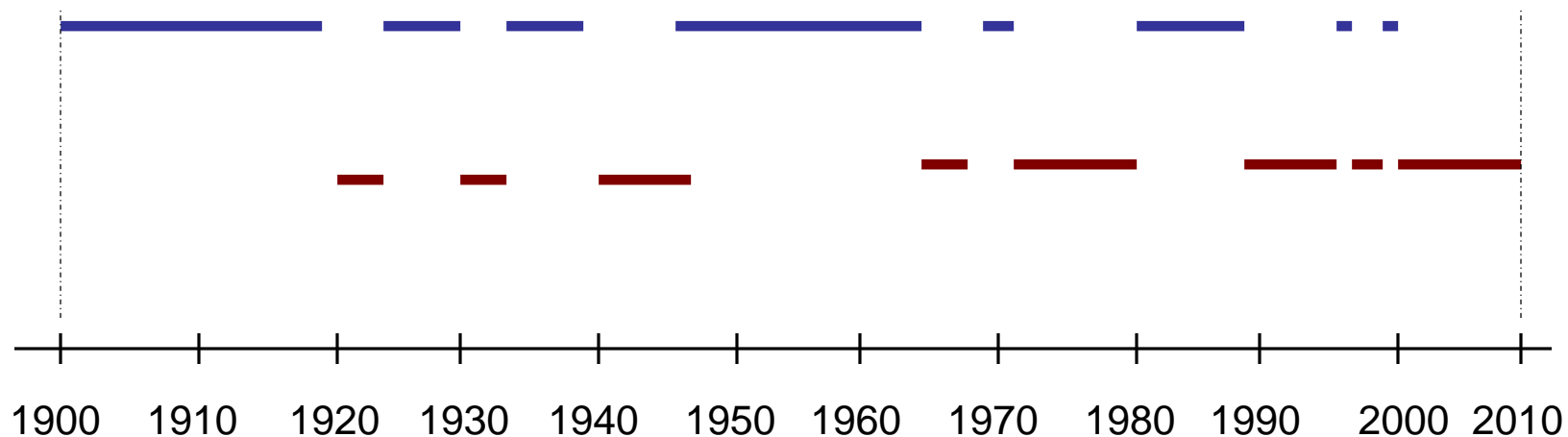
Sten Nilsson
CEO, Forest Sector
Insights AB

KSLA, Stockholm, 13 november 2014

Foto: Hallstanäs träsliperi, Skogens arkiv, Tage Hedborgs arkiv

MASSA- OCH PAPPERSINDUSTRIN FÖRUTSÄTTNINGAR ÅR 1900-2010

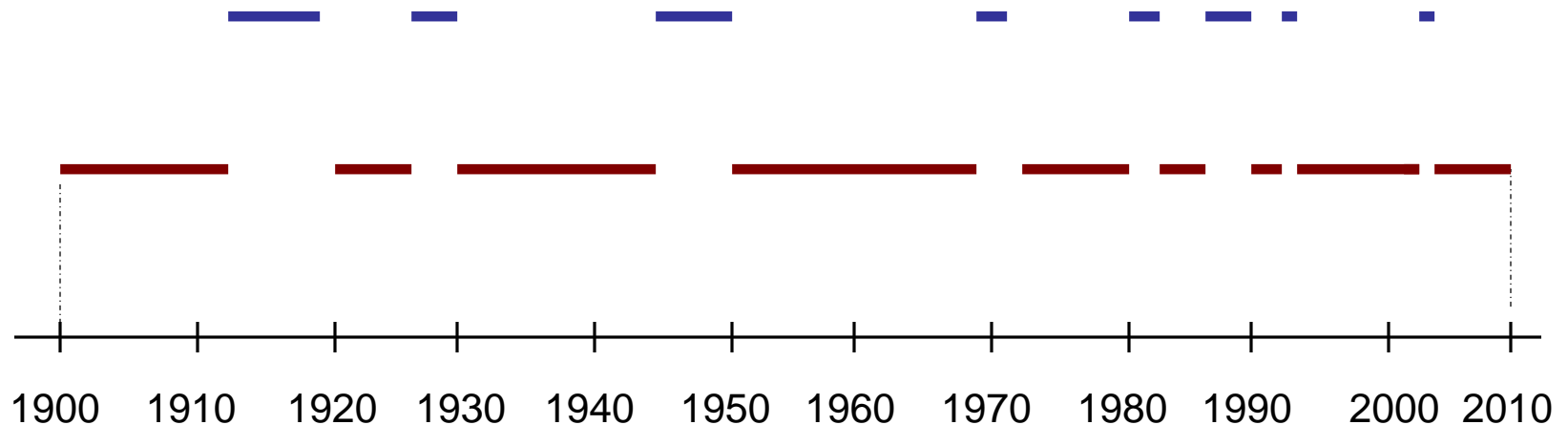
- Goda - extremt goda förhållanden och lönsamhet – 60 år
- Svåra - extremt svåra förhållanden och lönsamhet – 50 år

SÅGVERKEN ÅR 1900-2010

FÖRUTSÄTTNINGAR

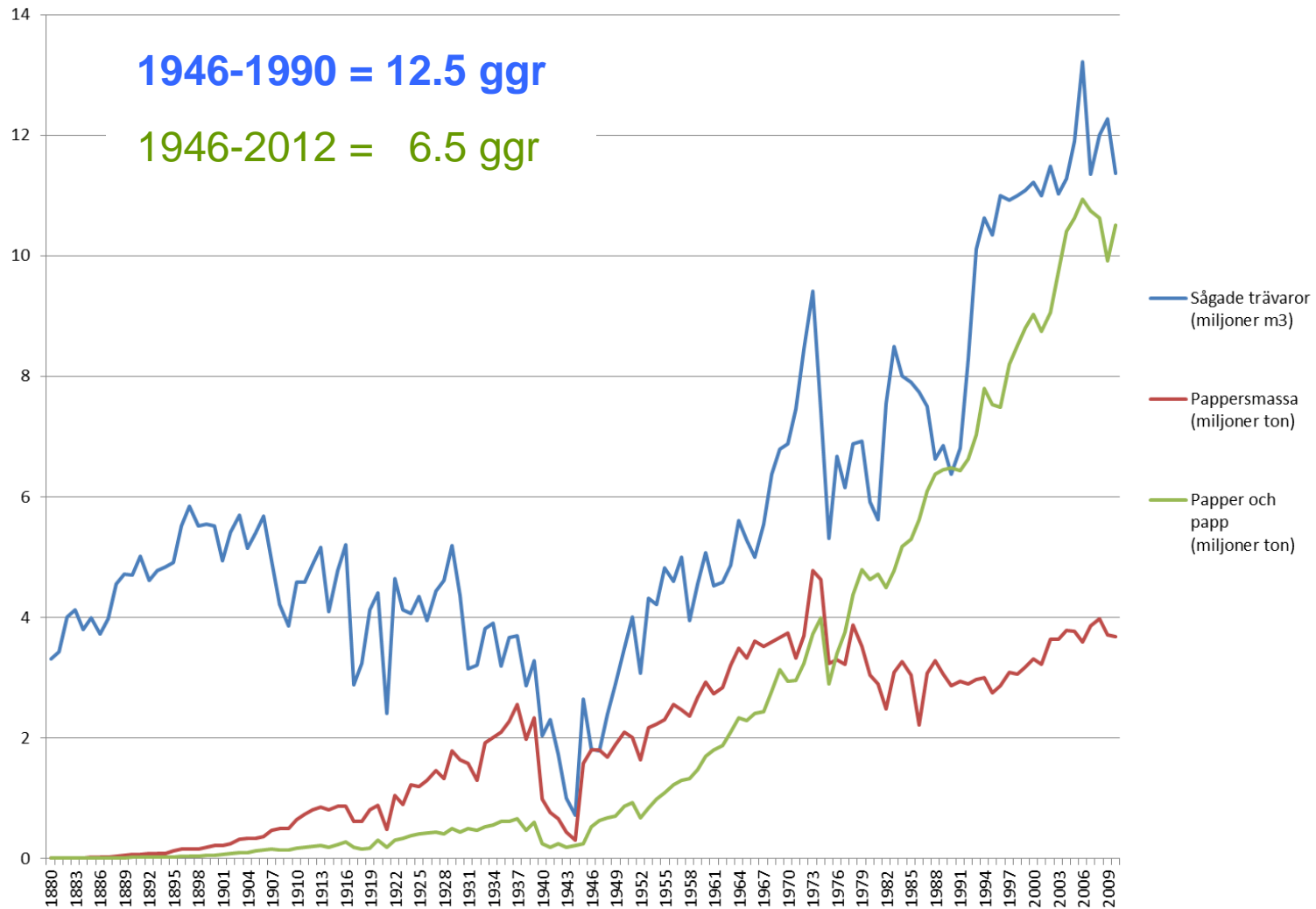
- Goda - extremt goda förhållanden och lönsamhet – 33 år
- Svåra - extremt svåra förhållanden och lönsamhet – 77 år

STORMAKT ?

- I vems perspektiv? Samhället, ägarna?
- Ska Sverige vara en skogsindustriell stormakt eller skall vi vara något annat?
I så fall vad?

EXPORTVOLYMER 1880-2020

Källa: Historisk statistik för Sverige del 3, SCB, 1972; Skogsstatistiska årsböcker.

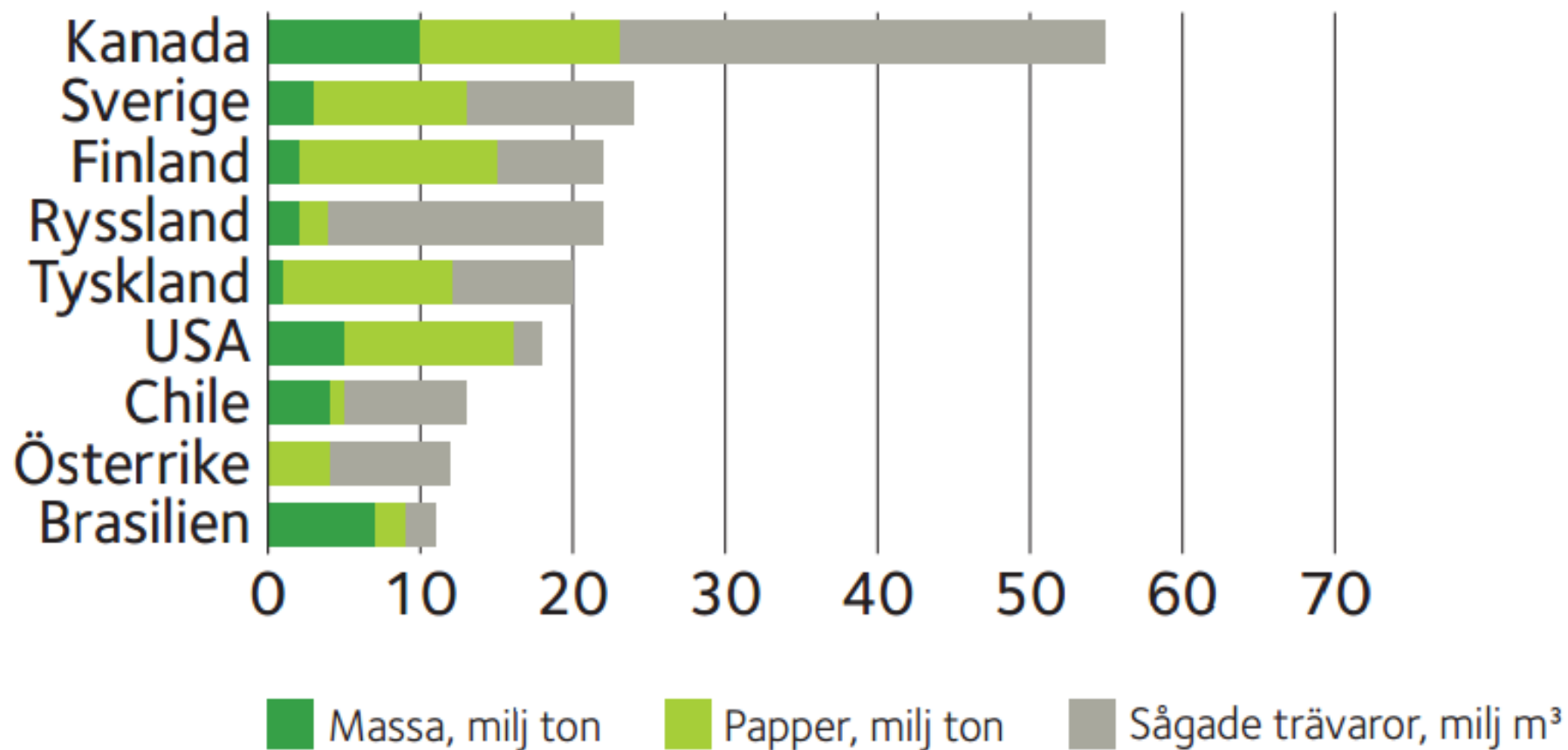
EXPORTVOLYMER – STORMAKT (1)

- Sågverksnäringen nådde snabbt stor exportvolym
- Därefter minskad exportvolym av sågade trävaror.
Comeback på 1960-talet
- Milstolpe 1993: Total export passerar
10 miljoner m³/år
- Massaexporten växte långsamt med tiden:
passerar enmiljonstrecket 1924
passerar tremiljonersstrecket 1963

EXPORTVOLYMER – STORMAKT (2)

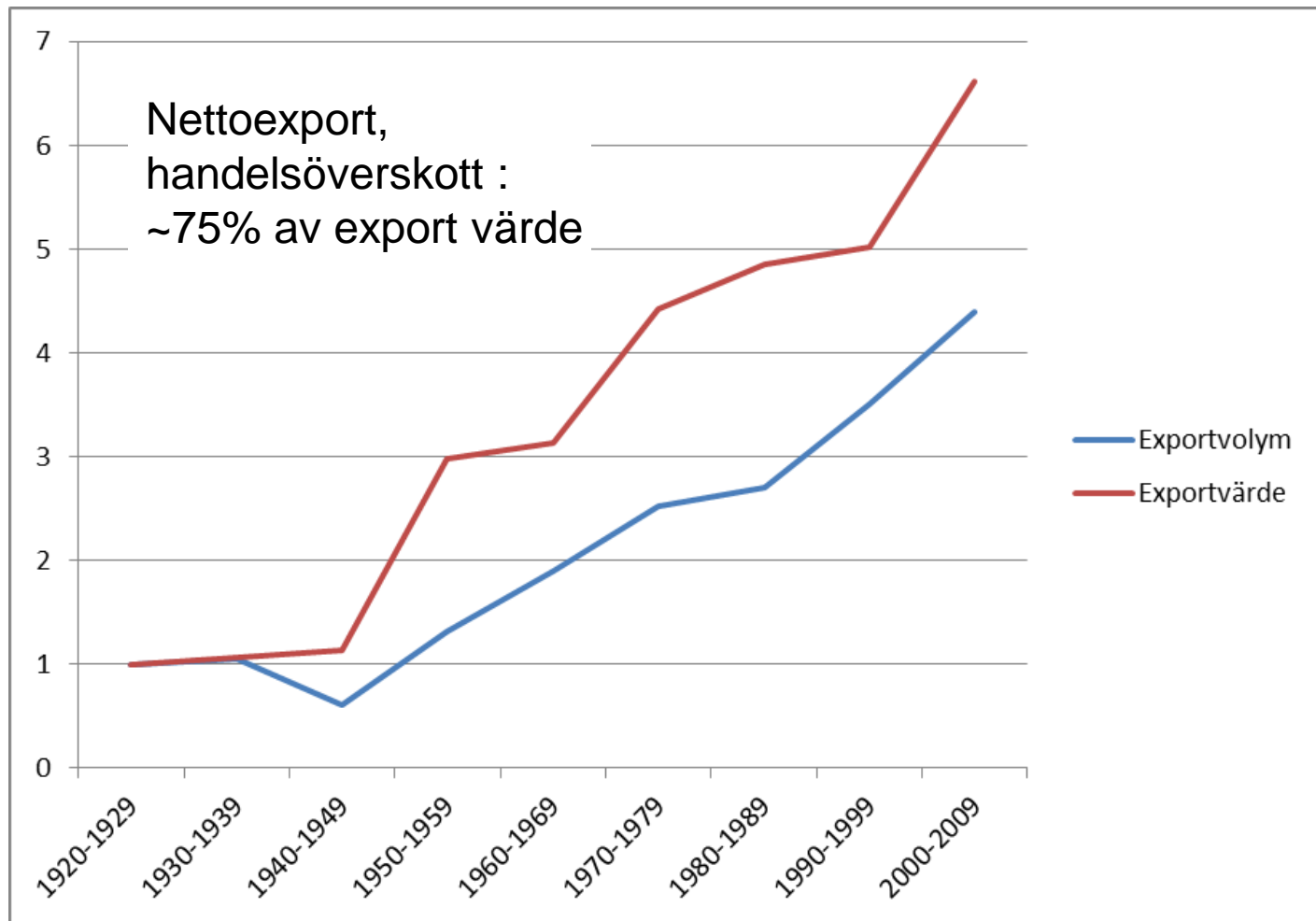
- Papper och papp behövde 75 år för att nå en exportvolym av 1 miljon ton (1955)
- Därefter gick det rasande fort:
 - 3+ miljoner ton 1973
 - 5+ miljoner ton 1984
 - 7+ miljoner ton 1993
 - 10 miljoner ton 2004

Världens ledande exportörer av massa, papper och sågade trävaror 2007

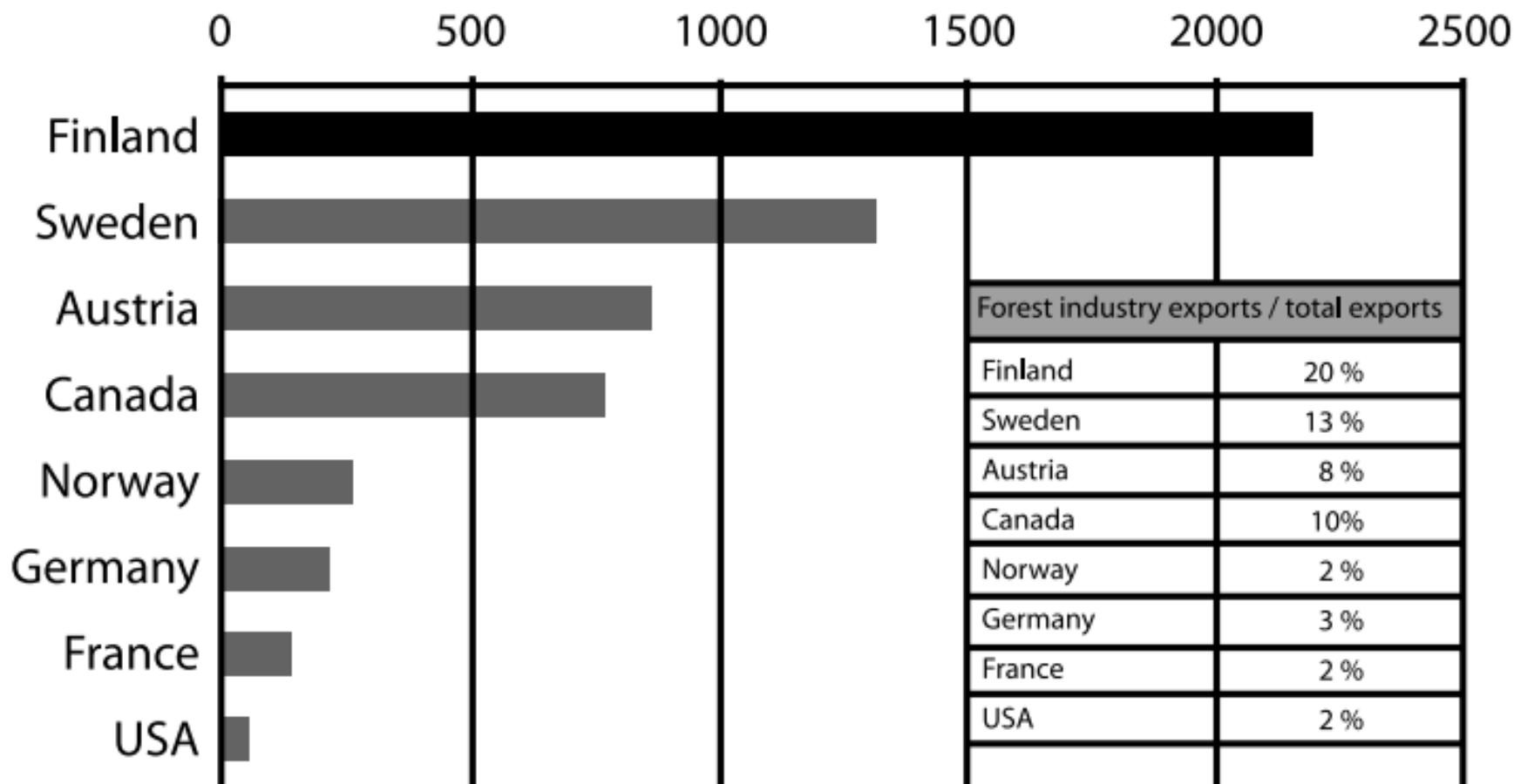
Källa: Skogsindustrin, 2009.

RELATIV UTVECKLING AV EXPORT- VOLYMER OCH EXPORTVÄRDEN

Källa: Historisk statistik för Sverige del 3, SCB, 1972; Skogsstatistiska årsböcker. 1970 års SEK.

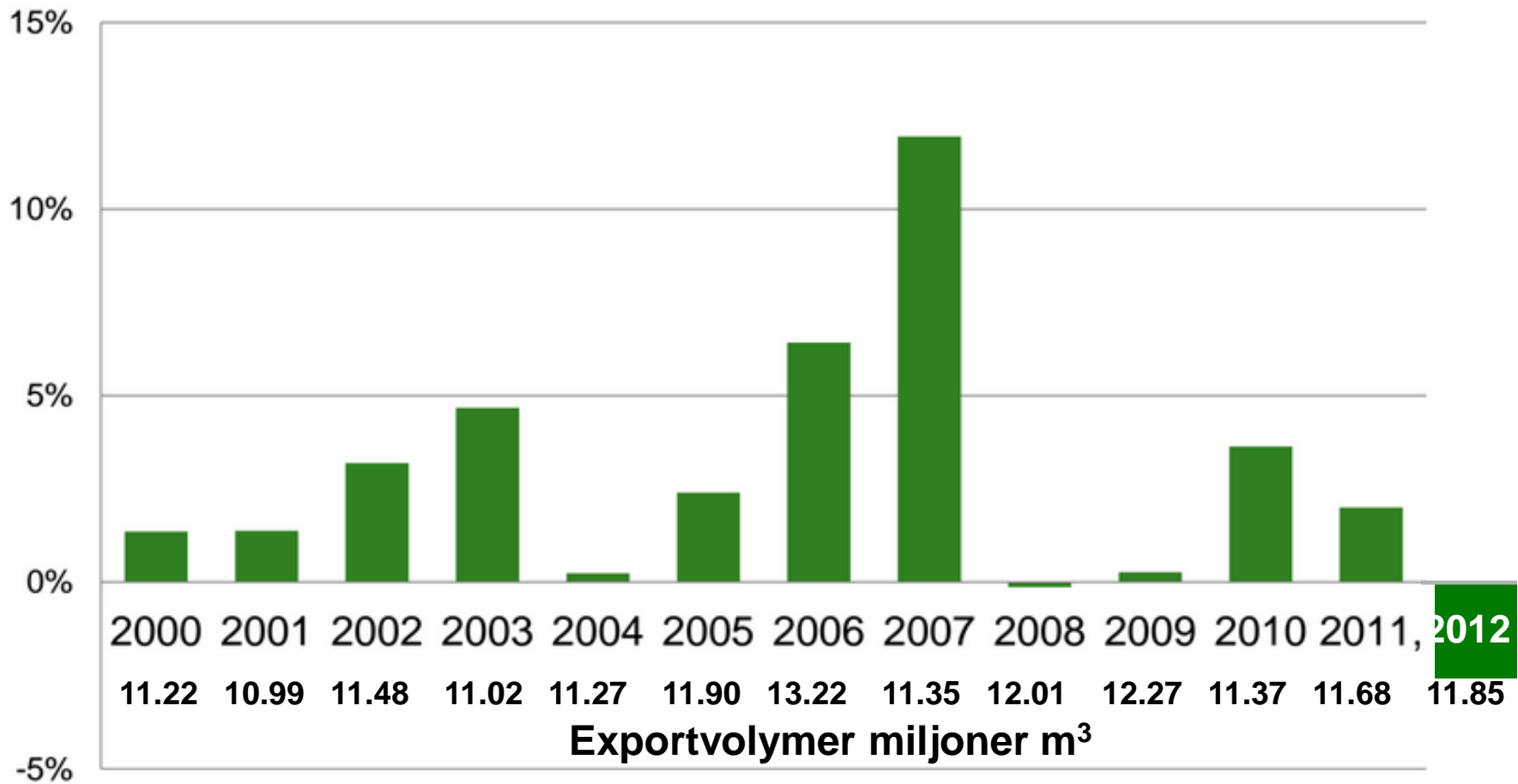
EXPORTVÄRDE € PER KAPITA 2007

STORMAKT?

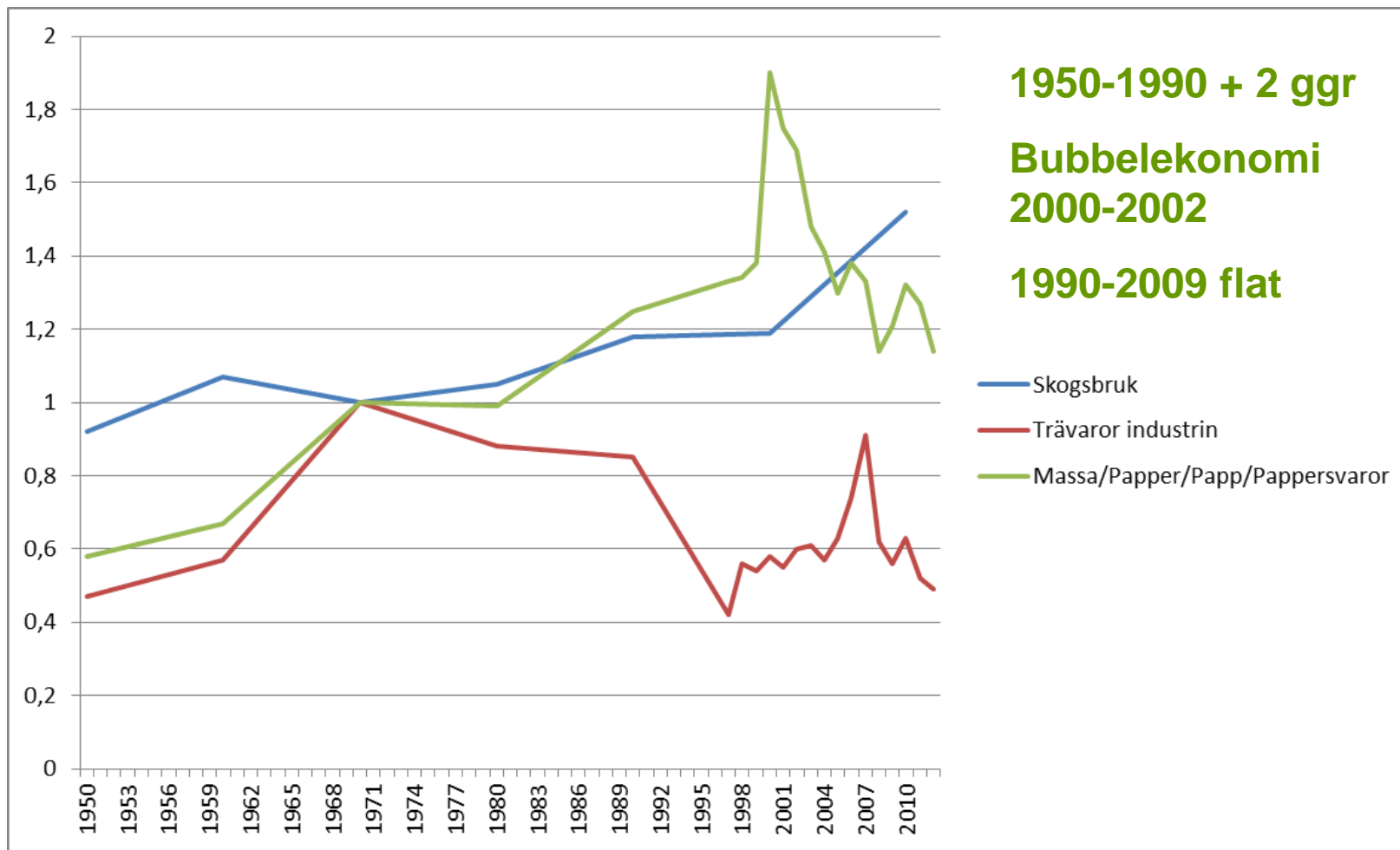
- Baserat på exportvolymen och exportvärden är slutsatsen att vi VARIT och ÄR en skogsindustriell stormakt
- MEN...

SÅGVERKEN-UTVECKLING AV RÖRELSEMARGINALEN

Källa: M. Elisasson, 2014; H. Arvonen, 2014: Skogsstatistiska årsböcker.

RELATIV UTVECKLING AV FÖRÄDLINGSVÄRDEN

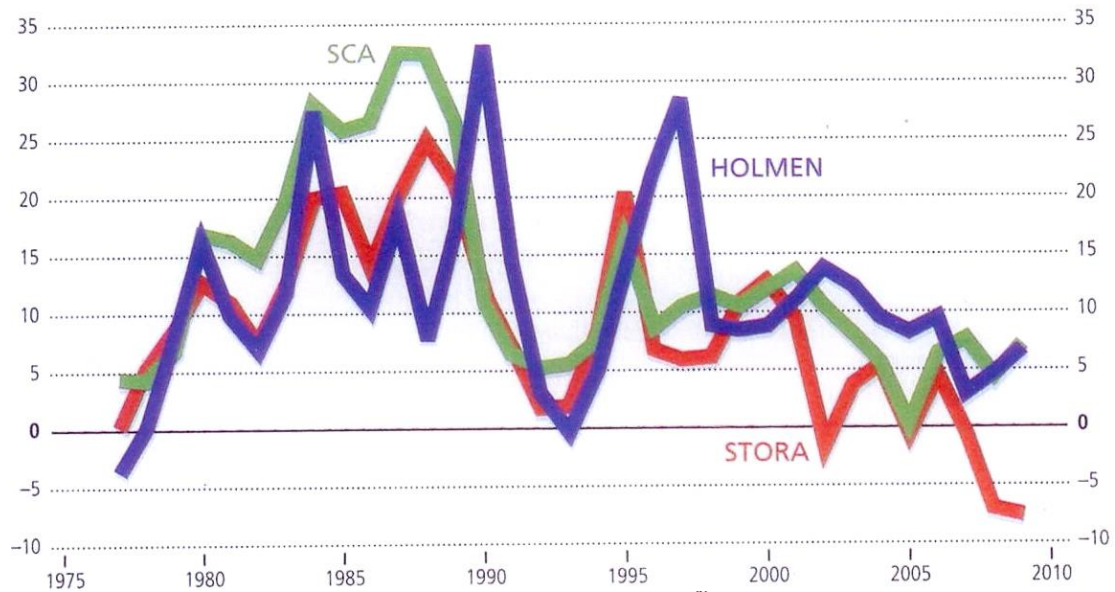
Källa: Specialanalys SCB, 2014; Skogsstatistiska årsböcker. 1970 års SEK.

FÖRÄDLINGSVÄRDEN

SLUTSATSER

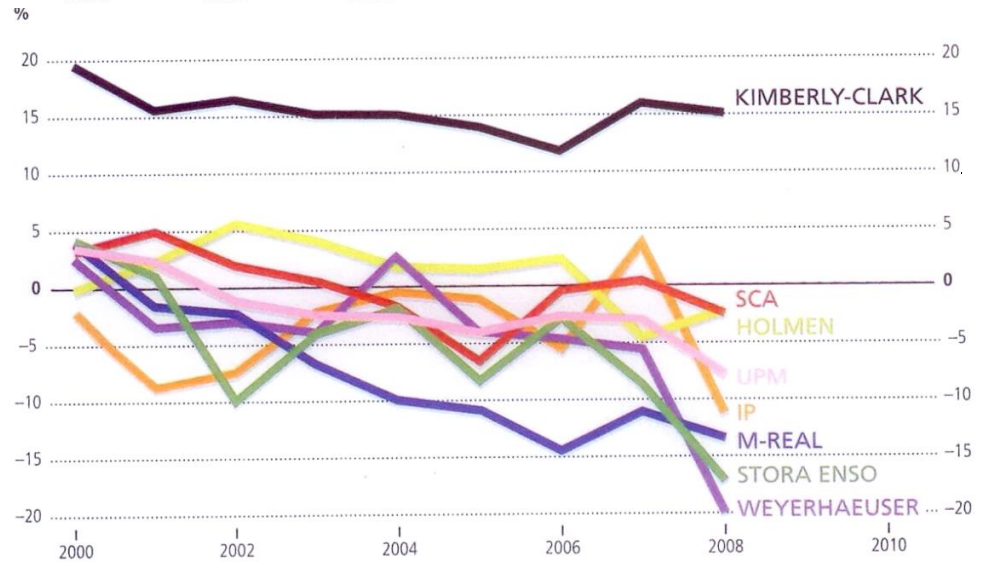
- Skogen tuffar så sakteliga på
- Trävaruindustrin hade en positiv utveckling fram till tidigt 1970-tal
- Massa-, pappers-, och pappindustrin hade en positiv utveckling fram till början av 1990-talet
- Brytpunkt för trävaruindustrin i början 1970-talet och för massa- och pappersindustrin i början av 1990-talet

RESULTAT INDIKATORER

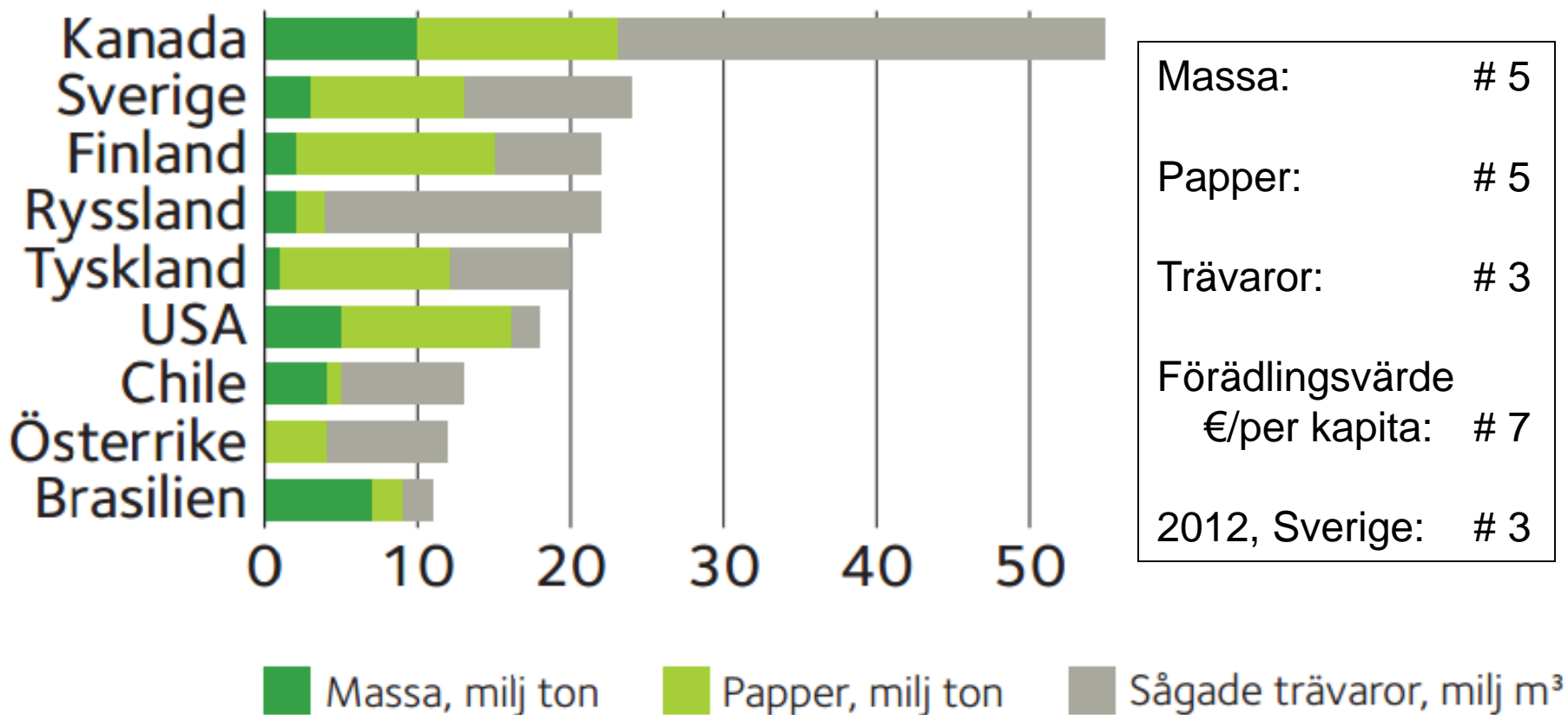
ROCE: Mål 12-14%. Mondi 13%

Value Added ROCE minus WACC

Källa: J. Rennel, 2010.

Världens ledande exportörer av massa, papper och sågade trävaror 2007

Källa: Skogsindustrin, 2009.

STORMAKT

- Fram till ungefär 1970 var vi en STORMAKT i trävaruindustrin och till ungefär 1990 var vi en STORMAKT i massa- och pappersindustrin
- Nu är vi *bara* STORA

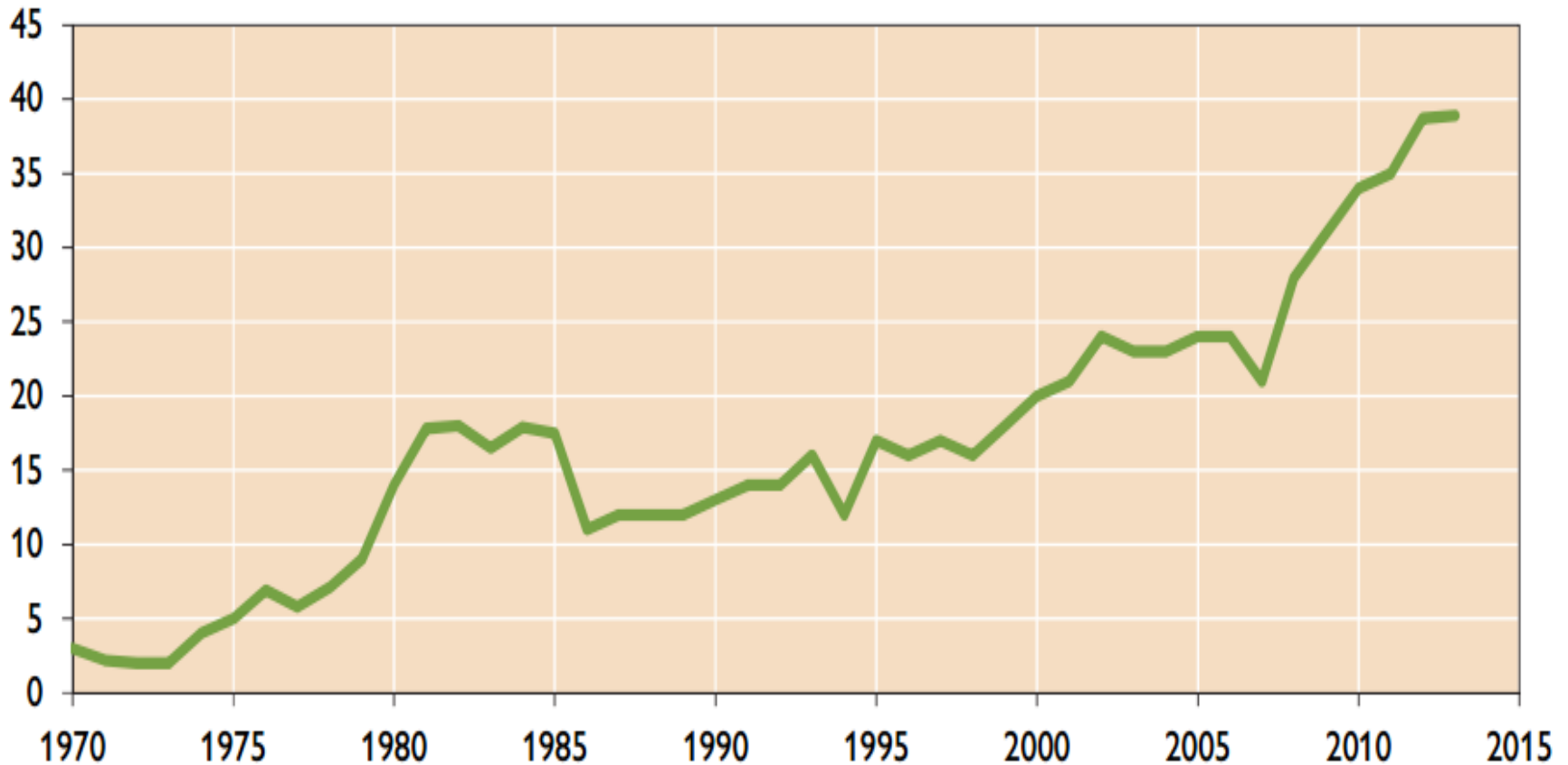

DRIVKRAFTER 1870-2010 (1)

DRIVKRAFT	DOMINER- ANDE DEL AV PERIODEN	NUTID
Export	Ja	Ja
Närhet till Västeuropa	Ja	Avtagande

ANDEL AV EXPORT SÅGADE TRÄVAROR UTANFÖR EUROPA

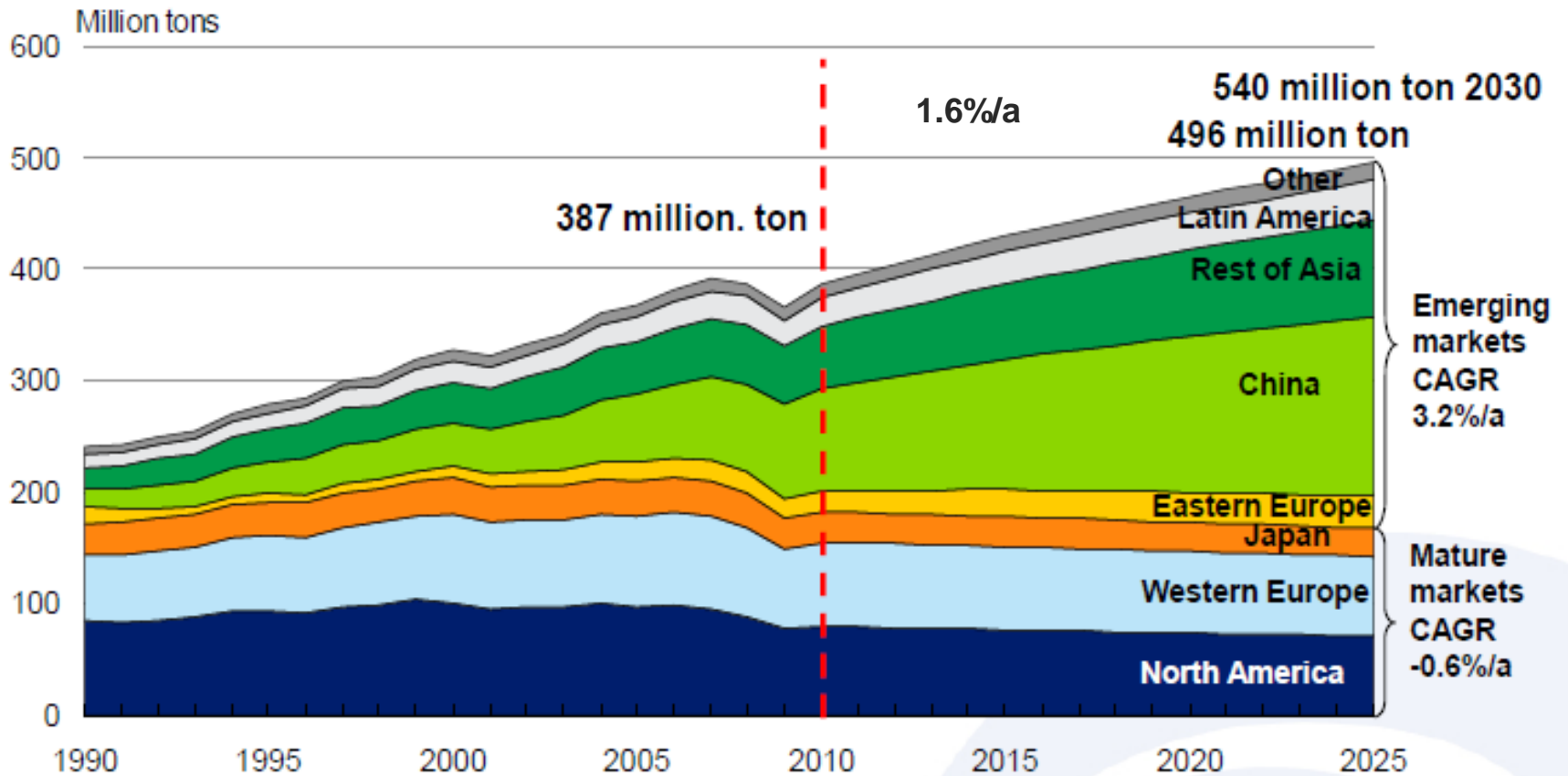
Procent *Percent*

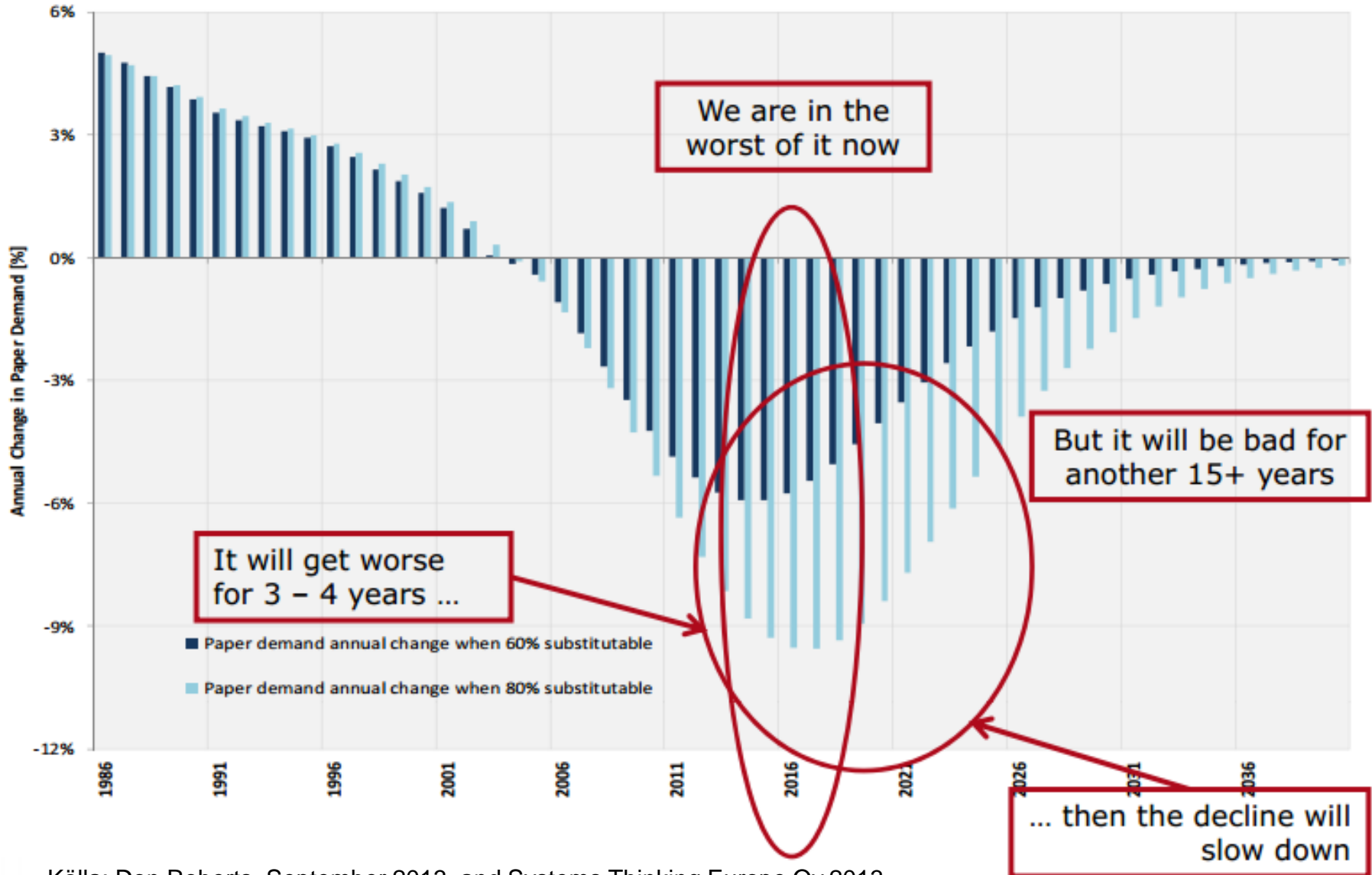
Källa: Skogsstatistisk årsbok, 2014.

TILLVÄXT I KONSUMTION AV PAPPER OCH PAPP

Global demand for paper and paperboard 1990-2010, outlook to 2025

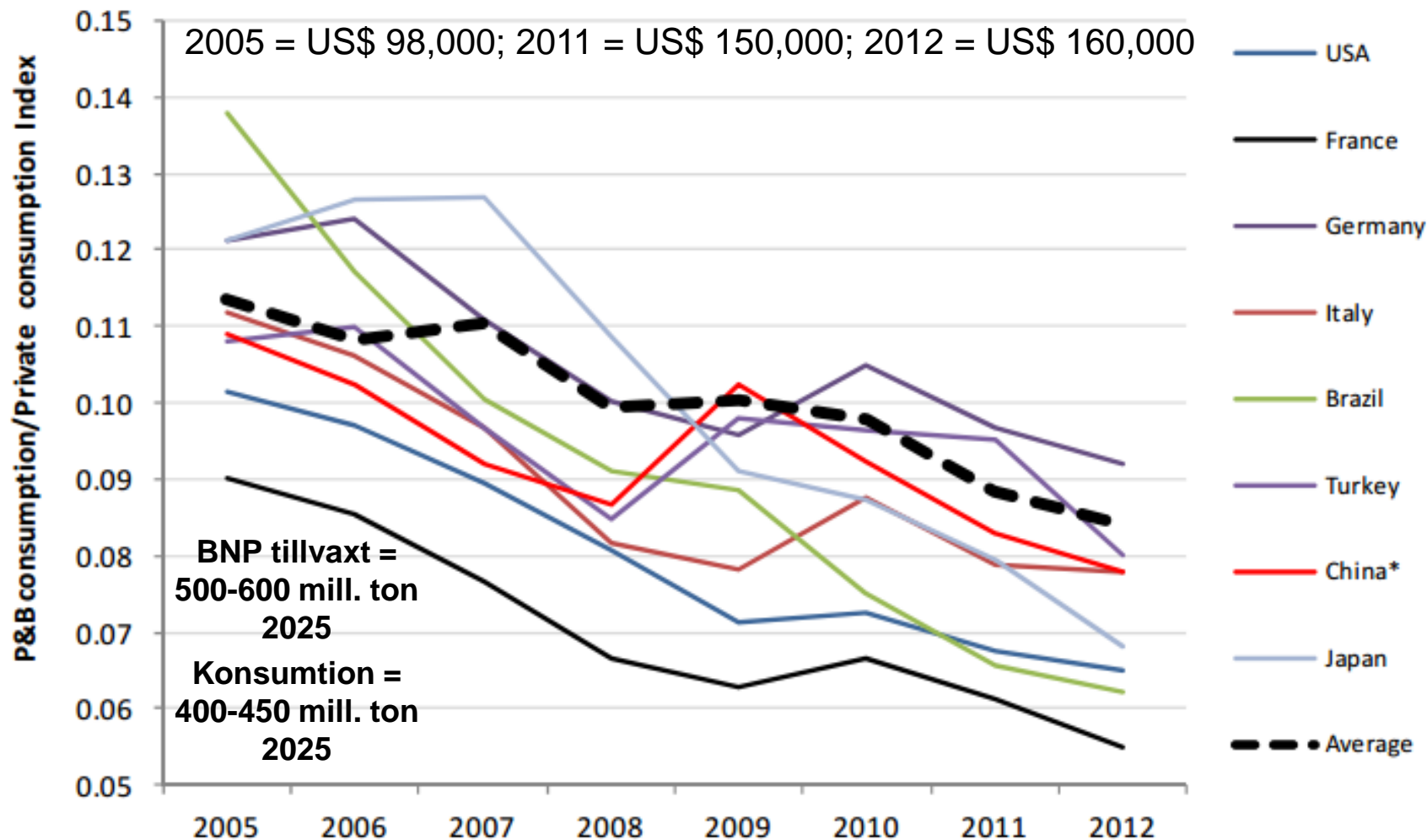

E-MEDIA SUBSTITUTION – NORD AMERIKA, EUROPA

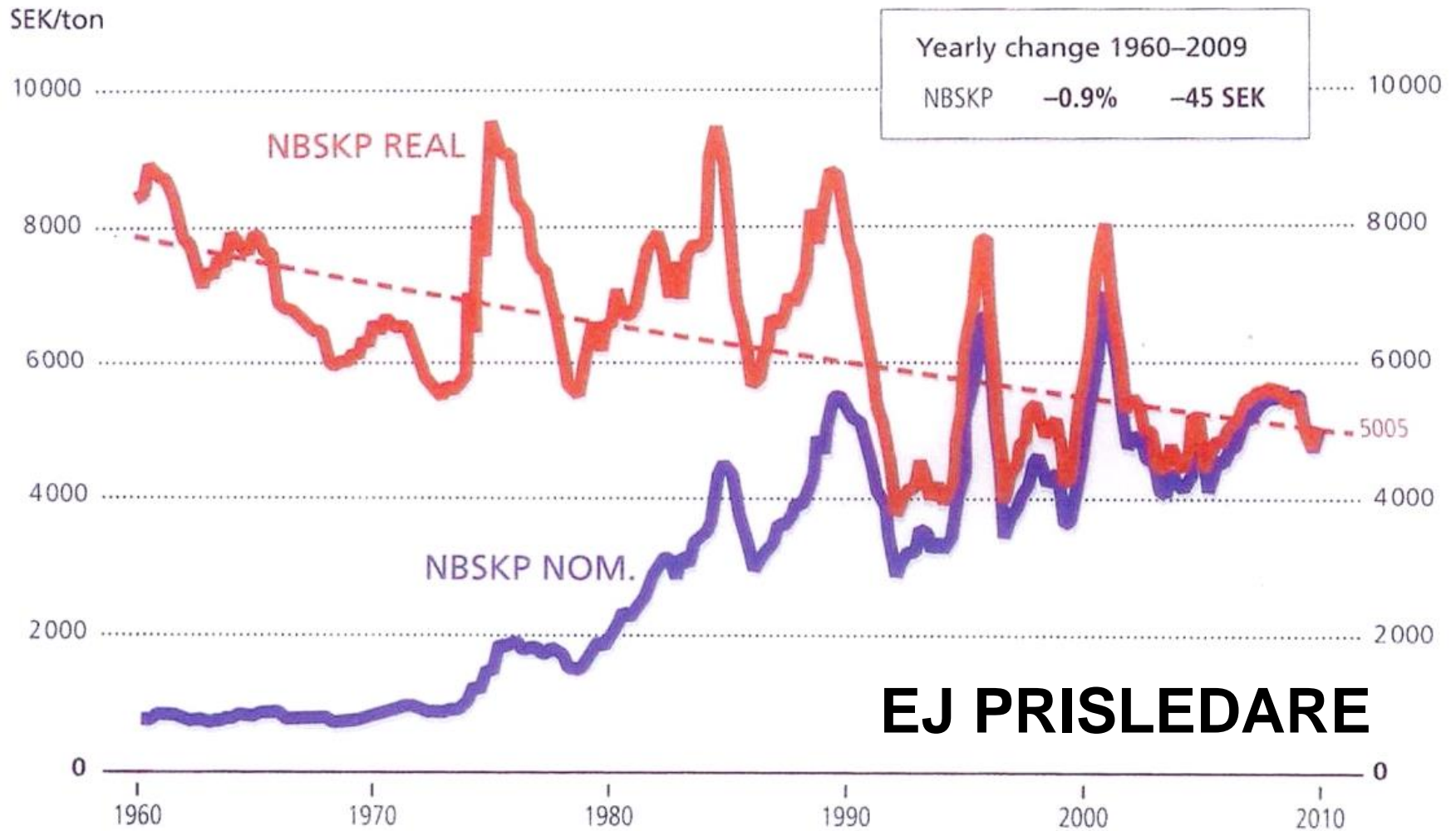

RELATIV MINSKNING I KONSUMTION

P&B Consumption/Private Consumption as an Index, 2005-2012

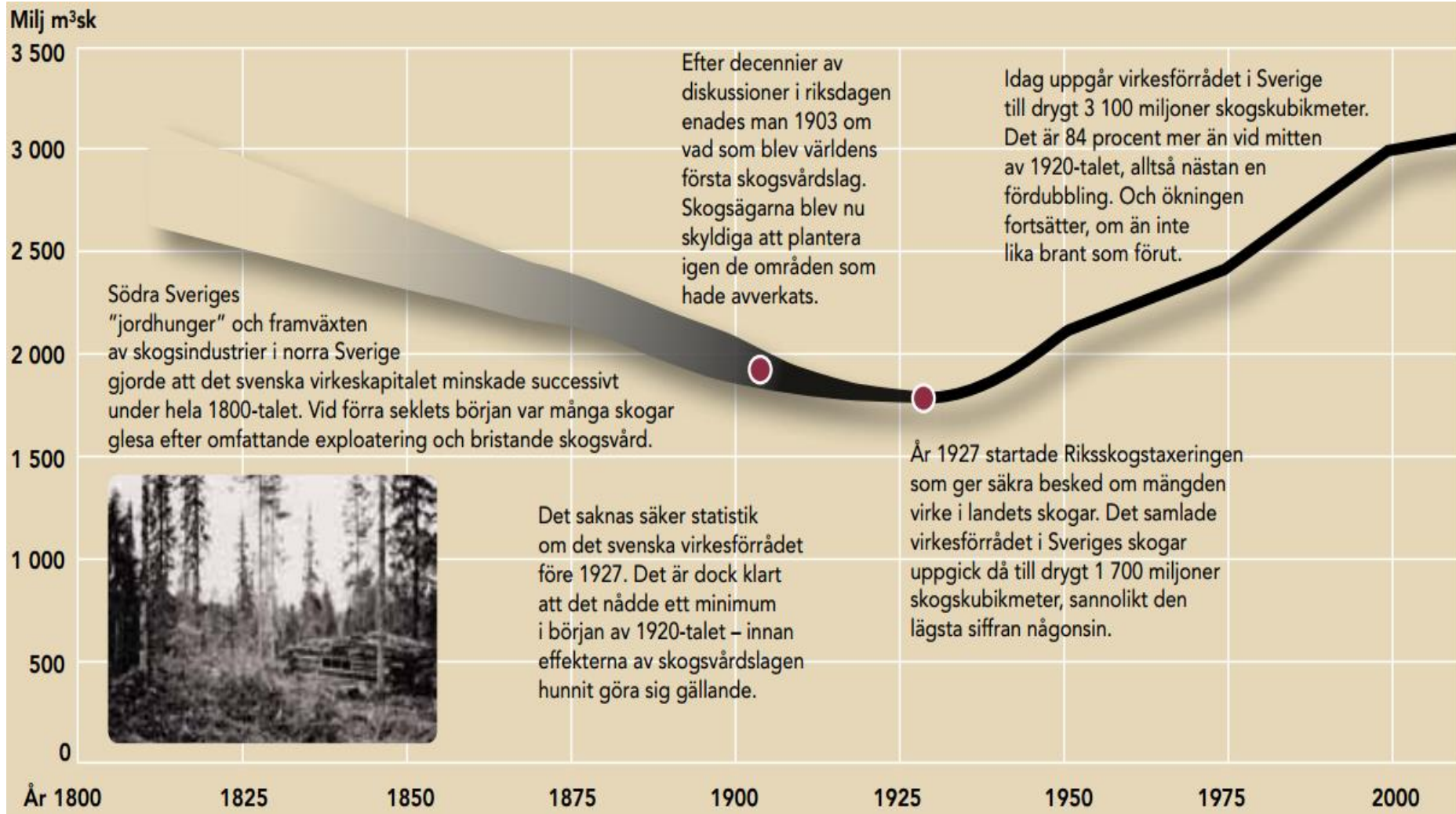
REALT (2009) PRIS PÅ NBSK

DRIVKRAFTER 1870-2010 (1)

DRIVKRAFT	DOMINER- ANDE DEL AV PERIODEN	NUTID
Export	Ja	Ja
Närhet till Västeuropa	Ja	Avtagande
Tillgång på skogsråvara – långa fibrer Egen skog	Ja	Ja, men lång fiber tappat i betydelse

VIRKESFÖRRÅD

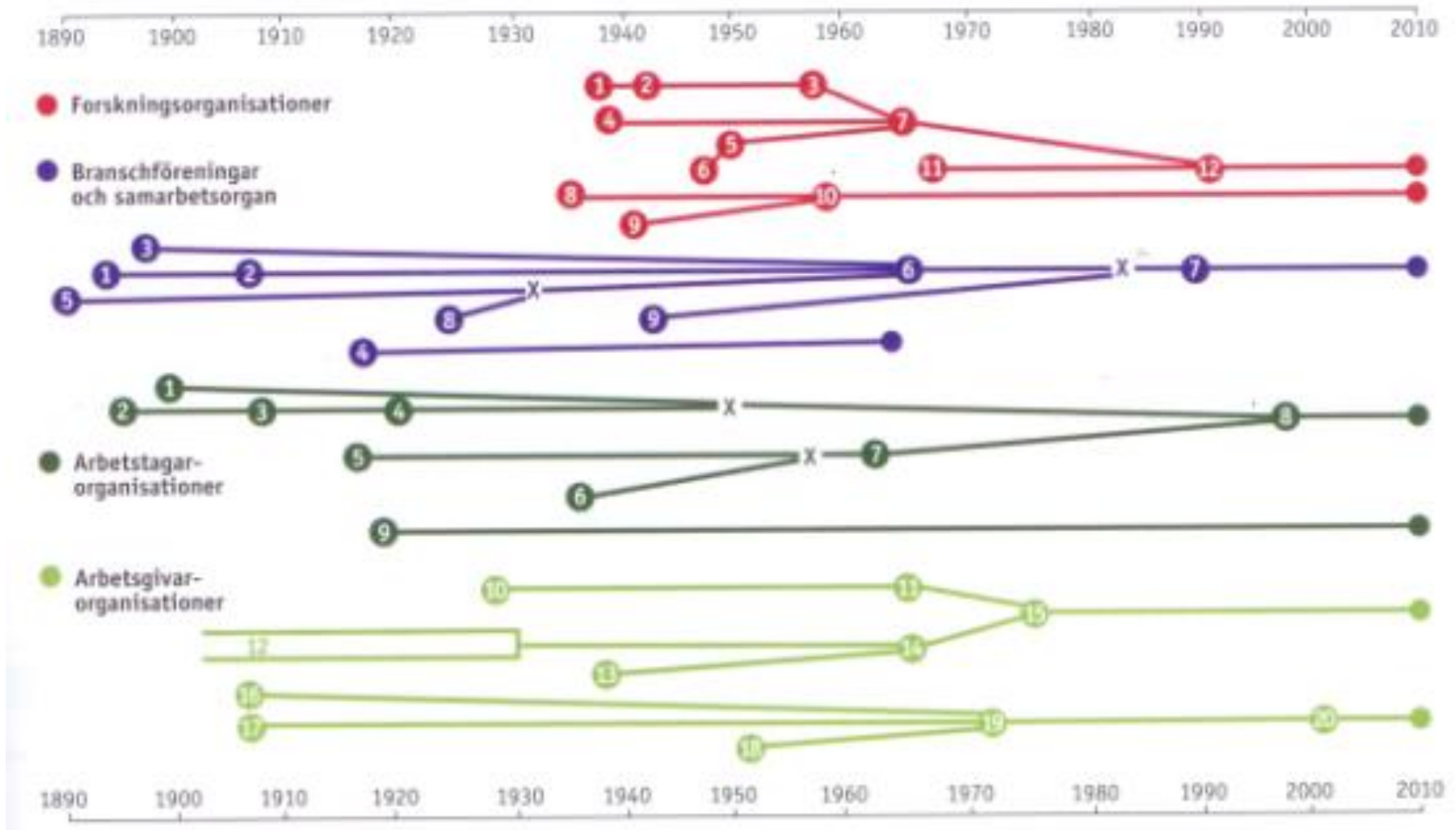
DRIVKRAFTER 1870-2010 (1)

DRIVKRAFT	DOMINER- ANDE DEL AV PERIODEN	NUTID
Export	Ja	Ja
Närhet till Västeuropa	Ja	Avtagande
Tillgång på skogsråvara, långa fiber Egen skog	Ja	Ja, men lång fiber tappat i betydelse
Samägd industri, skog och kraft	Ja	Delvis borta
Snabb etablering av industristruktur	Ja	Redan utnyttjat

DRIVKRAFTER 1870-2010 (2)

DRIVKRAFT	DOMINER- ANDE DEL AV PERIODEN	NUTID
Tidiga branchorganisationer och andra institutioner	Ja	Är organisation-erna med tiden

UTVECKLING AV ORGANISATIONER

Källa: Svensk National Atlas och KSLA, 2011 (sida 139).

DRIVKRAFTER 1870-2010 (2)

DRIVKRAFT	DOMINER- ANDE DEL AV PERIODEN	NUTID
Tidiga branchorganisationer och andra institutioner	Ja	Är organisationer med tiden
Devalveringar	Ja	Nej

DEVALVERINGAR

- 1931 Lämna guldmyntfoten och devalverade mot kvarblivande länder
- 1946 Devalvering av SEK med 14.3%
- 1949 Devalvering mot US\$ med 30.5%
- 1973 Ville devalvera 10% men valutaormen accepterade bara 6%
- 1976 Devalvering mot DM med 3%
- 1977 SEK devalverades två gånger, först med 6% sedan med 10%
- 1981 SEK devalveras med 10%
- 1982 SEK devalveras med 16%
- 1992 500% marginalränta övergick till rörlig växelkurs

DRIVKRAFTER 1870-2010 (2)

DRIVKRAFT	DOMINER- ANDE DEL AV PERIODEN	NUTID
Tidiga branchorganisationer och andra institutioner	Ja	Är organisationer med tiden
Devalveringar	Ja	Nej
Karteller	Ja	Nej
Kriser	Ja	Kriser blev brytpunkter
Inflation	Ja	Knappast

DRIVKRAFTER 1870-2010 (3)

DRIVKRAFT	DOMINER- ANDE DEL AV PERIODEN	NUTID
Skogsmekaniseringen	Ja	Inga tydliga tekniksprång

PRODUKTIVITETSUTVECKLING

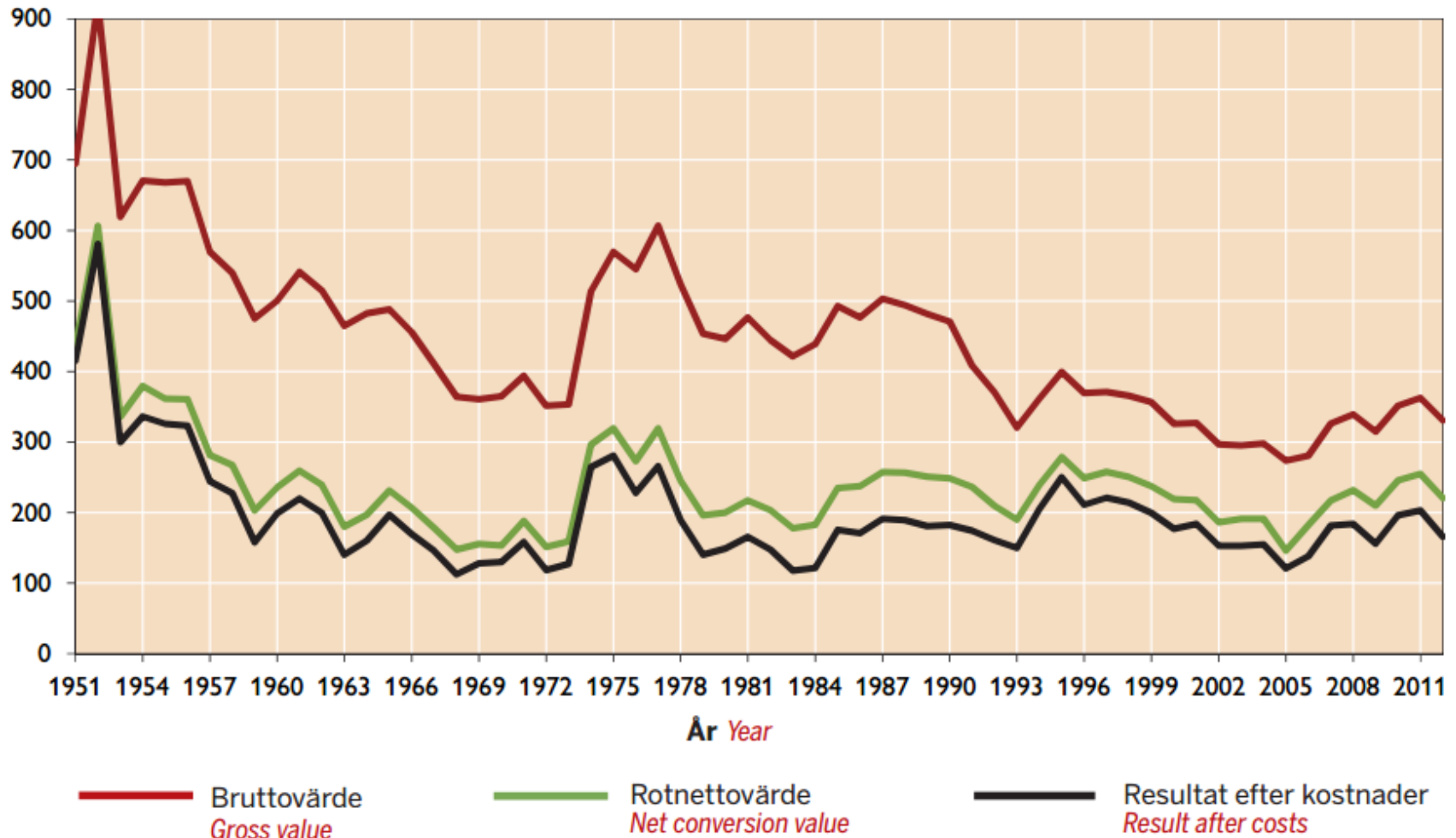

DRIVKRAFTER 1870-2010 (3)

DRIVKRAFT	DOMINER- ANDE DEL AV PERIODEN	NUTID
Skogsmekaniseringen	Ja	Inga tydliga tekniksprång
Stabila virkespriser	Ja	Ja, men oviss framtid

AVVERKNINGARNAS BRUTTO – ROTNETTO VÄRDEN I 2012 PRISER

Kr/m³ pb SEK/Cubic metre solid volume including bark

Källa: Skogsstatistisk årsbok, 2014.

DRIVKRAFTER 1870-2010 (3)

DRIVKRAFT	DOMINER- ANDE DEL AV PERIODEN	NUTID
Skogsmekaniseringen	Ja	Inga tydliga tekniksprång
Stabila virkespriser	Ja	Ja, men oviss framtid
Ledarskap i industrin	Ja	“Faderslös skogsindustri”
Governance och politik	Ja	Mindre och andra mål

HAR VI RÄTT GOVERNANCE ?

- Mer komplext samhälle - svårt att överblicka
- De ekonomiska målen har ersatts med Uthållighet och välstånd
- Medlemskap i EU
- Intensiv internationalisering/globalisering
- Maktförskjutning i informationslandskapet
- Mindre inflytande av de stora intresseorganisationerna inom politik och förvaltning
- Maskineri av konsulter och PR-firmor för påverkan av politiken
- Försvagning av de politiska partierna
- Sammansmältning av politisk och ekonomisk elit
- Fler självständiga organ som begränsar den politiska makten
- Statens administration följer fortfarande Axel Oxenstiernas koncept

SVENSK SKOGSINDUSTRIS ANDEL AV TOTALT EXPORTVÄRDE I %

Genomsnitt/år	Sågverk	Massa- och papper
1870-1880	33.9	2.5
1901-1910	27.5	15.2
1921-1930	17.0	26.2
1936-1938	10.2	26.6
1950	14.0	30.6
1960	8.8	24.1
1971-1980	7.0	15.0
2000	2.5	10.2
2012	2.0	7.4

Källa: I. Gerhard, 1948; Historisk statistik del 3, SEB, 1972; Skogsstatistiska årsböcker.

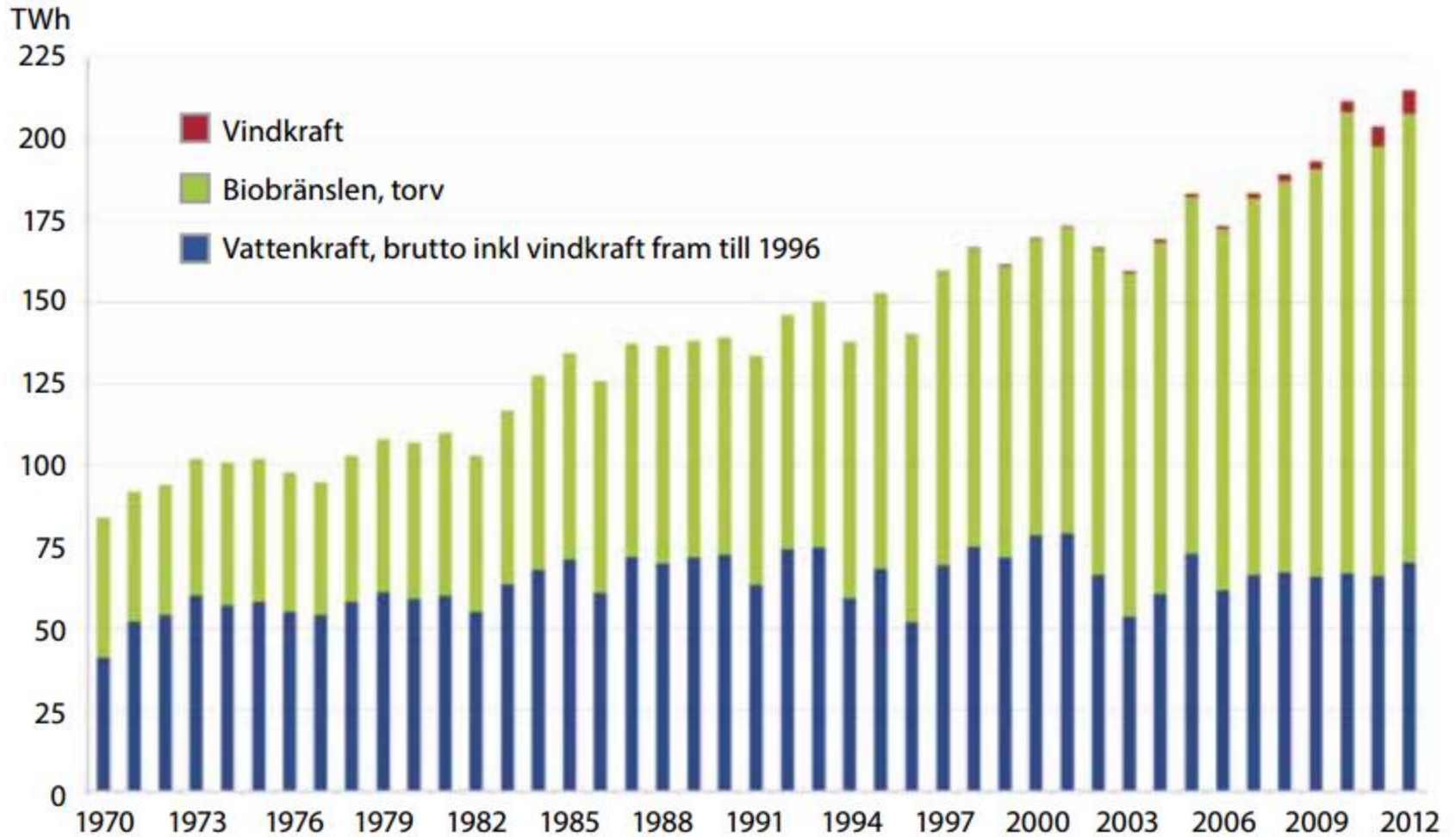
DRIVKRAFTER 1870-2010 (3)

DRIVKRAFT	DOMINER- ANDE DEL AV PERIODEN	NUTID
Skogsmekaniseringen	Ja	Inga tydliga tekniksprång
Stabila virkespriser	Ja	Ja, men oviss framtid
Ledarskap i industrin	Ja	“Faderslös skogsindustri”
Governance och politik	Ja	Mindre och andra mål
Innovation och forskning, mänskliga resurser	Ja	Ja – har vi rätt forskning?

DRIVKRAFTER 1870-2010 (4)

DRIVKRAFT	DOMINER- ANDE DEL AV PERIODEN	NUTID
Etablerandet av SÄF	Ja	Redan utnyttjat
Lågt elpris och god vattentillgång	Ja	Knappast
Industrisamarbete i miljöfrågor	Ja	Ja
Biprodukter och bioenergi	Ja	Ja

FÖRNYBAR ENERGITILLFÖRSEL

Källa: KSLA, KSLAT Nr. 8/2013.

DRIVKRAFTER 1870-2010 (4)

DRIVKRAFT	DOMINER- ANDE DEL AV PERIODEN	NUTID
Etablerandet av SÄF	Ja	Redan utnyttjat
Lågt elpris och god vattentillgång	Ja	Knappast
Industrisamarbete i miljöfrågor	Ja	Ja
Biprodukter och bioenergi	Ja	Ja
Internationalisering, utlands- etablering, utländskt ägande, EU	Ja	Ja, mycket
Uthålliga riskkapitalister	Ja	Knappast

ÖGONBRYNSHÖJARE M&PPB, 1900-2010

- Inte alltid väl genomtänkta företagsfusioner
- Våghalsiga företagsförvärv
- Försäljning av skog och kraft obegriplig
- Sedan 1990 underpresterat och inte nått upp till berättigade krav på värdetillväxt
- “Den faderlösa skogsindustrin” (Lindvall, 2013)
– kraftfull ägare som tar ledarskap för utvecklingen
- Alla av statens försök att reglera marknadskrafterna var misslyckade

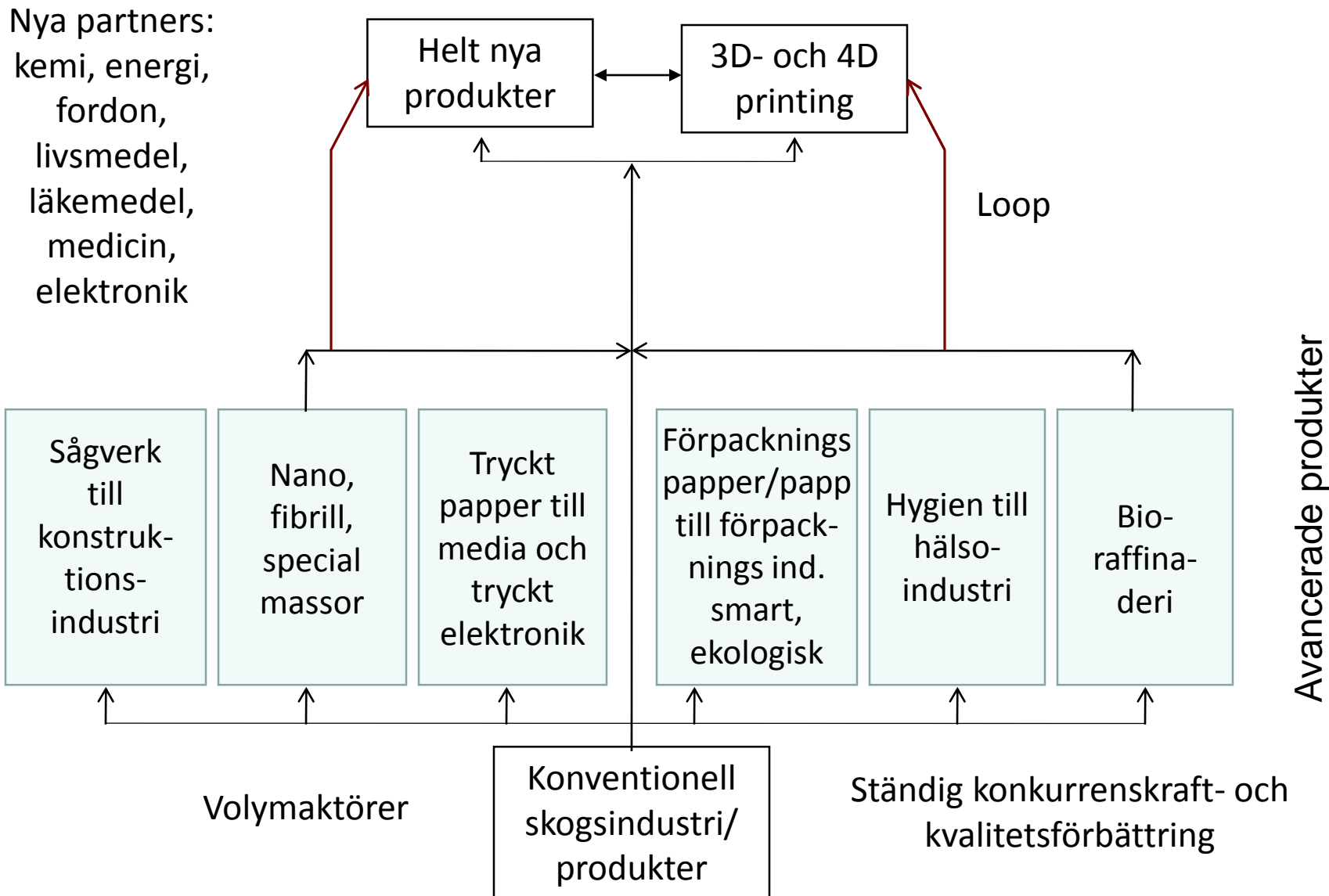
ÖGONBRYNSHÖJARE – SÅGVERKSINDUSTRIN 1900-2010

- Forskning av ringa omfattning länge
- Bevarande av verksamhetens traditionella utformning med ringa spelrum för nya idéer
- Sågverken slagträ i Norrlandsdebatten – icke optimala strukturer och staten blev stor sågverksägare
- Kraftiga produktionsökningar trots inoptimala förhållanden (överutbud och låga priser): 1950-talet, hela 1960-talet, 1995-2000, 2000-2007
- Alla av statens försök att reglera effekterna av marknadskrafterna misslyckade

DRIVKRAFTER – SAMMANFATTNING

- De klart dominerande drivkrafterna för svensk skogsindustris utveckling till stormakt ligger utanför näringen och i de flesta fall landets gränser
- De drivkrafter som utvecklade Sverige till en skogsindustriell stormakt har i mångt och mycket förändrats och i flera fall reducerats kraftigt de senaste 20 åren
- Sedan 10-15 år befinner vi oss i en brytpunkt som ställer krav på nya och fundamentalt annorlunda strategier: mervärde, nya produkter, nya affärsmodeller, nya strategiska positioner, etc.
- Kan vi bli en STORMAKT igen?

FRAMTIDA UTVECKLING – BALANSAKT

BYGGNADSSEKTORN

- Jag förstår inte
- Urbaniseringen kommer att vara 70% år 2050
- Ny struktur på städer och ny stadsplanering
- Till 2025 behövs globalt 440 miljoner nya bostadsenheter (renovering och nybyggen)
- Det betyder byggnadsinvesteringar på US\$ 9-11 biljoner
- Sågverken måste in aktivt i planeringen av den framtida bebyggelsen med nya miljö- och kostnadseffektiva byggnadssystem

NYA PRODUKTER

DEN STORA UTMANINGEN

- Nu ett stort moln av innovationer rörande vedfibern som material för nya produkter
- Applikationer i marknader som inte är skogsindustrins konventionella avnämare
- Produkterna är inte stora volymer f.n. och mindre beroende av skalekonomi
- Man måste kanske arbeta med en kundkrets som är 100 – 500 ggr större än brukligt
- För att utveckla produkter måste man ha partnerskap utanför skogsindustrins traditionella kompetenser
- Hur identifiera produkter som kan bli marknadssuccé?

DE NYA DRIVKRAFTERNA (1)

Export	Traditionella och nya produkter
Tillgång till skogsråvara	Volym och kvalitet
Virkespriser	Stabila och konkurrenskraftiga
Industristruktur	Nya kluster
Intresseorganisationer	Flersektoriella
Ledarskap i industrin	Integrering av sektorer
Governance och politik	Befrämja utvecklingen av ett integrerat uthållighetskoncept
Energi	En stabil energipolitik

DE NYA DRIVKRAFTERNA (2)

Marknadskunskap	Utveckla marknadskunskap för helt nya produkter
Innovation och forskning	Integrerad, nya kompetenser, nya produkter
Bio-ekonomi	Nödvändig för brett genombrott
Partnerskap	Utanför skogsnäringen. Stora innovativa int. företag
Affärsmodeller	Helt nya koncept
Internationaliseringen	Intensifierad
Uthålliga kapitalister	Mycket villigt kapital behövs
Ramverk	Uthålligt samhälle

NATIONELLT SKOGSPROGRAM

WE ARE BACK !

Källa: DN.se, Så hånas Sverige på Twitter, 22 oktober 2014

TACK FÖR ER UPPMÄRKSAMHET!

Sten B. Nilsson

CEO, Forest Sector Insights AB

Telefon: 0225-381 02, 070-381 02 14

Skype: stenbnilsson

E-post: stenbnilsson@gmail.com